

Ole Grønbæk,
Produktchef, Dyrup

Vildtafgrøder – mangfoldighed i naturen

Mange har fået øjnene op for, at en konkret og målrettet indsats til gavn for de vildtlevende dyr giver mange glæder, også hvis man ikke er jæger. En vildtager medfører variation i landskabet, og den kan udnytte ukurante hjørner i marken. Vildtageren tiltrækker liv, lige fra små insekter over fugle og harer til rå- og kronvildt, og den er selvfølgelig også en oplagt mulighed for at øge udbyttet af jagten.

Vinterdækmix giver et rigt insektliv og masser af føde og dække til vildtet

Med de gældende regler for udyrkede arealer, vildtstriber, bræmmer og biotopplaner, er der mange muligheder for at gøre en indsats til gavn for dyr og mennesker – også i det effektive og professionelle landbrug.

Hvor må man så vildtafgrøder?

Der er nogle regler for hvor, hvornår og hvordan vildtafgrøder må etableres. Her er en kort oversigt, som omfatter de vigtigste områder. Hvis du er i tvivl om et konkret areal må tilsås med vildtvenlige planter, bør du kontakte den lokale rådgivning for at få en afklaring.

Udyrkede arealer

Udyrkede arealer er de områder, der ikke anvendes til landbrugsformål – måske var de indtil for nylig brakarealer. Her er det tilladt at så vildtafgrøder på følgende betingelser:

- Såning skal ske i perioden 15. april til 31. maj eller i september måned
- Der kan etableres vildtager i hele marken eller i vildtstriber (se senere om definitionen på en vildtstribe)
- Såning kan ske direkte i den eksisterende plantebestand, men arealet må også gerne pløjes og harves
- Udyrkede arealer må ikke sprøjtes eller gødes
- Udenfor de nævnte tidsperioder må arealet ikke pløjes eller fræ-

ses, og der må ikke være bar jord på arealet – heller ikke om vinteren

- Der må ikke sås eller plantes permanente afgrøder på arealet. Det er f.eks. arter som rørgræs, elefantgræs, stauder, træer og buske

Dyrkede arealer

Det er også muligt at så vildtafgrøder på de almindelige landbrugsarealer, der får støtte i henhold til enkeltbetalingsordningen. Her er reglerne anderledes end for de udyrkede arealer – vildtafgrøderne skal altid etableres i vildtstriber:

- En vildtstribe er højst 6 meter bred, og der skal minimum være 6 meter mellem stribene
- Vildtstriber må udgøre op til 10 pct. af markens areal og skal være etableret senest 31. maj
- En vildtstribe kan placeres hvor som helst på arealet – også i kanten eller rundt om f.eks. en mergelgrav
- Vildtstriberne må gødes og sprøjtes, hvis de er anlagt i en dyrket mark
- Striberne betragtes som en del af hovedafgrøden og skal derfor ikke indberettes særskilt

Insektvolde

Det er muligt at tilgodese fuglevildtet og især deres unger ved at lave en insektvolde. Den skal bestå af tueddannende græsser, der tiltrækker mange insekter og giver plads mellem planterne til bar jord, hvor fuglene kan støvbade. Insektvolde må etableres hele året.

Biotopplaner

Muligheden for at udsætte opdrættede fasaner og agerhøns på et areal kan forbedres ved hjælp af vildtafgrøder. Det kræver at alle, der ønsker at udsætte mere end en, men højst syv fugle pr. ha landbrugsareal, skal udarbejde en biotopplan. Reglerne er omfattende og indeholder en række forskellige tiltag, som kan benyttes – herunder såning af vildtafgrøder, som ikke må være græsser.

Vildtager skal give føde og dække

Først og fremmest skal en vildtager kunne forsyne de vilde dyr med føde, dækning og læ især i perioder, hvor der ikke er så meget andet at finde i naturen eller på markerne. Derfor er det bedst at så en blanding af forskellige arter, der kan give føde på forskellige tidspunkter af året og som indeholder planter, der kan give dækning for rovdyr og rovfugle.

DLF-TRIFOLIUM har i en årrække samarbejdet med eksperterne hos Danmarks Jægerforbund på Vildforvaltningsskolen i Kalø om forsøg og udvikling af de rette blandinger til de forskellige typer af vildt. Det har resulteret i 8 færdige frøblandinger, der tilgodeser de forskellige vildtarters behov. I skemaet kan du se en oversigt.

Blanding	Især til	Indhold
Kyllingemix, forår	Fuglevildt	Havre, olieør, boghvede
Kyllingemix, efterår	Fuglevildt	Vintertriticale, sandvikke og vinterraps
Insektvold	Fuglevildt	Hundegræs, timote, strandsvingel, rødsvingel m. udløbere, engsvingel
Vinterdækmix	Markvildt	Fodermarvkål, stubturnips, cikorie, honningurt, quinoa, hvidkløver
Sommermix	Hjortevildt	Havre, boghvede, hvidkløver, rødkløver, lucerne, rødsvingel, timote
Vintermix	Hjortevildt	Vinterfoderraps, fodermarvkål, stubturnips, almindelig rajgræs, timote, hvidkløver
Helårsmix	Hjortevildt	Boghvede, ært, lupin, vinterfoderraps, fodermarvkål, hvidkløver, rødsvingel, timote
Skoveng	Hjortevildt, hare	Havre, almindelig rajgræs, timote, rødsvingel, engrapgræs, hvid- og rødkløver, lucerne, cikorie, kommen, kællingetand

Placering af vildtagre

For at tilgodese de fleste vildtarter gælder det, at flere mindre og spredte vildtagre er bedre end få store og samlede. Vildtagre placeres bedst som aflange og smalle striber i landskabet for at øge deres berøringsflade med den øvrige del af landskabet og give plads til flest mulige vildtarter.

Placering midt i større marker kan desuden medvirke til, at markvildtet kan bruge en meget større del af marken som levested. Kombineres striber til redeskjul (insektvold) med en lysåben afgrøde og evt. en afgrøde, der giver vinterdækning, har man en komplet samling af dækning, yngleskjul og spisekammer.

For hjortevildt er en placering, der sikrer ro, afgørende for benyttelsen af vildtagrene. Etablering af mange helt små vildtagre er det ideelle for råvildt, mens den ideelle arealstørrelse for vildtagre til eksempelvis kronvildt er noget større, omkring 0,1-0,5 ha.

Etablering – så ikke for tidligt

For at få det bedst mulige udbytte af vildtagre er det afgørende, at der anvendes de nødvendige ressourcer ved etableringen. En køreplan for etablering af de enkelte blandinger gives i de dyrkningsvejledninger, der kan rekvireres hos DLF-TRIFOLIUM eller findes på vores hjemmeside.

Blandingerne fungerer også i praksis

Peter Bissø, som er skytte på Bregentved Gods har gennem flere år afprøvet mange vildtblandinger under varierende forhold på godset. Efter vinteren har han været rundt på remisjerne og set, hvordan blandingerne har klaret sig. "Jeg er nok mest imponeret over vinterdækmix til markvildt og vintermix til hjortevildt. Vildtet har afsøgt remisjerne for føde gennem hele vinteren, og kun få dage efter sneen var væk, begyndte nye skud at komme til syne fra de overvintrende planter. Også skoveng blandingen med græsser, bælgplanter

og cikorie, er en af de vildtblandinger, der skal sås mere af til foråret," konstaterer Peter.

Peter har erfaring for, at det betaler sig at gøre noget ud af etableringen. Hvis jorden er alt for ubekvem eller fyldt med ukrudt, er det svært at få etableret en god plantebestand. Han synes godt om ideen med at blande forskellige arter, da det giver variation i fødeudbuddet til vildtet. Han bruger vildtblandingerne til bræmmer og markkanter, hvor vildtet både kan søge føde og dækning.

Artiklens forfatter fortæller om vildtblandingernes egenskaber på et jægertræfi efteråret 2009

Vildtblandingerne giver både dække og føde, og vildtet får bedre muligheder for at finde egnede redepladser

I hovedtræk bygger en succesrig etablering på:

- Omhyggelig tilberedning af såbedet. Det anbefales at foretage en god pløjning med efterfølgende jordpakning
- Tidlig klargøring af arealet, så ukrudtet kan spire frem og fjernes før såning af vildtfrø
- Såning når jorden er varm – gerne ind i maj måned. Husk at vildt-afgrøderne især skal gøre gavn fra sidst på sommeren, når landbrugsafgrøderne modner og bliver fjernet – så tidlig såning er ikke en fordel

Lovgivning – restriktioner

Når man planlægger vildtagre, skal man være opmærksom på, at det ikke uden videre er tilladt at anlægge vildtagre, hvor og hvordan man vil. Først og fremmest er en del områder beskyttet efter regler i Naturbeskyttelsesloven. Vil man etablere vildtagre i skov, skal man desuden være opmærksom på, at skovloven i de fleste danske skove sætter rammerne for, hvorledes det kan foregå.

For den, der er interesseret i natur og jagt, åbner de gældende regler imidlertid mange muligheder for at lave små og store forbedringer på landbrugsarealerne. DLF-TRIFOLIUM er aktiv – også på dette område – ved at tilbyde afprøvede blandinger til vildtagre og ved fortsat at deltage i udviklingen af området.

